

קרשים⁷¹. והקלעים הללו היו של שש משור, והיו כעין רשת עשויה נקבים נקבים⁷², והם היו כותלים לחצר סביב.

מספר החומות

מספר החומות

מספר החומות

ואתה תצוה

שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש¹. שלמה המלך ע"ה יזהיר על האדם בכתוב הזה לרחם על הגר שגלה ממקומו ומארץ מולדתו, ומפני שהתורה הזהירה עליו בכמה מקומות שלא להונות אותו לא בדברים ולא בממון, שנאמר: וגר לא תונה², וכתיב: וגר לא תלחץ³, וכתיב: ואתם ידעתם את נפש הגר⁴, לכך בא שלמה והוסיף וחדש כאן כי האיש הגולה והנודד ממקומו יתחייב האדם עליו בשתים: האחד שיספיק לו מזונותיו, השני שיסביר לו פנים, והנה הוא נקשר עם הכתוב שלמעלה שאמר: כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו⁵, המשיל את האדם שיצא מן המקום אשר נולד שם כעוף היוצא מקנו ששם תחלת הויתו וסבת תולדתו וסמך לו מיד, שמן וקטרת, וכנה המזונות כלם וכל מה שמתבשל על האש בשמן וקטרת שהוא העשן העולה מן המזון המתבשל, והודיענו בזה כי חייב האדם לשמח לב האיש הנודד ממקומו בספוק מזונות שהוא, שמן וקטרת כי שמן וקטרת ישמח לב, ויתחייב עוד בהסברת פנים, וזהו ומתק רעהו שימתיק לו דבריו והסברת פניו, כי מלבד שיצטרך, שמן וקטרת עוד יצטרך, מתק רעהו במתק שפתים ורכות הדברים. ואמר, מעצת נפש כלומר שיהיה אותו מתק והסברת פנים מעצת נפש השכלית דרך אהבה וחבה, ולא דרך חנופה, כי ייטב לו מתק שפתים יותר ממה שהוא נותן לו, וכן ארז"ל בכתובות⁶: טוב המלבין שנים לחברו יותר ממשקהו חלב, שנאמר: ולבן שנים מחלב⁷, אל תקרי, לבן שנים אלא לבון שנים*. וכן הזכיר הנביא: הלא פרוס לרעב לחמך⁸, והוא, שמן וקטרת, והזכיר עוד: ותפק לרעב נפשך⁹, והוא, מתק רעהו, ובמדרש¹⁰: שמן וקטרת ישמח לב, שמן המנורה שהיה מתקרב בזמן הקטרת, שנאמר: ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה¹¹, משמח לבו של הקב"ה. בארו ז"ל כי כשם שהזכיר הכתוב שמחה בהקב"ה אחר מעשה בראשית, והוא שאמר דוד: יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו¹², כך מצינו שמחה בהקב"ה אחר מעשה המשכן שצוה בהדלקת המנורה ובהקטרת הקטרת ושרתה בו שכינה, ועל זה אמר שלמה: שמן וקטרת ישמח לב, וכבר ידוע כי מעשה המשכן שקול כמעשה בראשית¹³, וכשם שמצינו אחר מעשה בראשית שנברא באחרונה מי שהיה מכיר את ה' ועובד ומיחד והוא האדם, כן מצינו אחר מעשה המשכן שהוצרך לצוות שיהיה במשכן עובד ומיחד והוא הכהן הגדול, ולפי ששרתה שכינה במשכן על ידי הקטרת על זה אמר: שמן וקטרת ישמח לב, וכבר ידעת מה שנקרא קטורת* על שם שרית הקטרת מתקשר במדות, ושמחת המדות מתרבה

זכמבואר לעיל בדברי רבינו. שוב ראיתי שכן הגיה גם בתורת חיים. 71 לעיל כו, כה. 72 כפירושי רש"י לעיל פסוק ט.
 1 משלי כו, ט. 2 לעיל כב, כ. 3 שם כג, ט. 4 שם שם. 5 משלי כו, ח. 6 כתובות ק"א, ב. 7 בראשית מט, יב. 8 ישע"י נח, ז. 9 שם י, ועיין בדברי רבינו לעיל כב, סוף פסוק כ. 10 לא מצאתי בנוסח זה. ובתנחומא תצוה טו קרוב לרעיון זה. 11 להלן ל, ח. 12 תנחומא נשא יט: כיון שעמד המשכן עמד העולם ונתכנס. 13 בראשית ה, יא.

לבון שנים. שהוא אות אהבה וחבה יותר מלשון "קטר" בארמית שהוראתו "קשר", השוה ממשקה וחלב. מה שנקרא קטורת. גוזרו תרגום בראשית לח, כה ובב"ר סא, ב דורש